CEVRO UNIVERZITA

KURZ VT A OHS EU

OCHRANA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE V EU

ZÁKLADY A ZAKÁZANÉ DOHODY

vaclav.smejkal@cevro.cz

Jaro 2026

CEVRO UNIVERZITA

Itálie vydala zákon o činnosti konzultantů v dopravě, podle něhož osoba, která tuto činnost chce vykonávat v Itálii, musí získat výslovné povolení od relevantních administrativních orgánů. Získání je podmíněno kromě jiného i tím, že tato osoba musí být italským občanem anebo občanem některého členského státu EU a mít sídlo v Itálii.

Maďarský občan pan Isztván cestoval do Rumunska. Na hranicích byl zkontrolován rumunskými orgány a bylo u něj nalezeno 8 000 eur v hotovosti. Podle rumunských předpisů nesmí jednotlivec převážet přes hranice částku vyšší jak 5 000 EUR bez písemného povolení vydávaného úřadem na základě písemné žádosti mu zaslané 14 dní předem. Peníze byly panu Isztvánovi zabaveny a byla mu uložena vysoká pokuta. Navíc nebyl p. Isztván do Rumunska vpuštěn, neboť dle rumunských úřadů svým jednáním ohrozil veřejný pořádek země.

HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ NEMÁ UZÁKONĚNOU ANI JEDNOTNOU DEFINICI

- **5 definicí Roberta Borka:**

1. **PROCES soupeření**
2. **NEEXISTENCE OMEZENÍ hospodářských činností jedné firmy jinou firmou**
3. **STAV TRHU, kdy žádný jednotlivý kupující nebo prodávající nemůže ovlivňovat ceny svých prodejů nebo nákupů**
4. **Existence FRAGMENTOVANÝCH trhů a odvětví**
5. **Stav věcí, ve kterém SPOTŘEBITELSKÉ BLAHO nemůže být zvýšeno závazným aktem vynucujícím alternativní uspořádání**

OCHRANA SOUTĚŽE V EU – PREFEROVANÉ CÍLE

- **Bránit poškozování odběratelů a koncových spotřebitelů**
  - tj. bránit ne-konkurenčním cenám, zužování nabídky, vytváření jednostranných závislostí, omezování svobodné volby atd.
  - Nejčastěji uváděný, nejméně politicky kontroverzní cíl – apeluje na nejvíce sdílený zájem, konvenuje demokratickému étosu EU, politických institucí, stran i jednotlivých politiků.
- **Zachovat proces soutěže jako takový, volný přístup na trhy**
  - tj. vždy mít více soutěžitelů na otevřeném trhu, pro-soutěžním způsobem regulovat „přirozeně monopolní“ odvětví.
- **Bránit rozparcelování již integrovaného vnitřního trhu EU**
  - tj. bránit zpětnému budování bariér vnitřního trhu pocházejících od soukromých subjektů – zvláštní cíl soutěžního práva EU!
- **JSOU-LI OHROŽENY TYTO HODNOTY ZAKONEM UPRAVENÝMI TYPY JEDNÁNÍ, JE ZÁSAH SOUTĚŽNÍHO ORGÁNU JISTÝ!**

OCHRANA SOUTĚŽE V EU – PREFEROVANÉ CÍLE

- **Cíle nejsou v žádném předpise zafixovány!**
  - Podléhají dobovým vlivům (tržnímu optimismu/pesimismu)
    - V současnosti se diskutuje o zeleném, sociálně-inkluzivním i genderově vnímavém antitrustu a antitrustu podporujícím průmyslovou politiku EU!
  - Nejsou vzájemně bez-rozporné
    - Důraz na existenční ochranu soutěže (více soutěžících na každém trhu) může brzdit ochotu investovat, riskovat inovace.
    - Důraz na „nejlepší cenu pro kupující“ může působit sociálně devastující a plíživě monopolizující „Wallmart efekt“.
- **PODNIK SI NEMŮŽE BÝT JIST, ŽE JEDNO HLEDISKO (JEDEN CÍL) BUDE SOUTĚŽNÍM ÚŘADEM NA VŠECH TRZÍCH KONSTANTNĚ UPŘEDNOSTŇOVÁN = ORIENTACE NENÍ VŽDY PRŮZRAČNĚ JEDNODUCHÁ!**

PŘÍKLAD ROZPORNÉHO EFEKTU: PŘEJEME SI OFFICE 365 BEZ MSTEAMS?

- **Komise vs. Microsoft (případ *MSTeams*, 2023-2025)**
  - Společnost Microsoft učinila automatickou součástí balíků pracovního software Office 365, a Microsoft 365 i konferenční aplikaci MSTeams.
  - Taková nabídka vyhovuje běžnému uživateli - má ihned a za jednu cenu k dispozici sw pro online komunikaci a spolupráci.
  - Taková nabídka odrazuje běžného uživatele od využívání podobných sw od konkurence.
  - **Praktika Microsoft vyhovuje uživateli, ale ne konkurenci a jejím novým inovativním řešením.**
  - **Zákaz takové praktiky nevyhovuje uživateli a nutí Microsoft re-designovat nabídku svých produktů.**

PROTOKOL 27 SFEU O VNITŘNÍM TRHU A HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽI

VYSOKÉ SMLUVNÍ STRANY,

BEROUCE V ÚVAHU, že vnitřní trh podle článku 3 Smlouvy o Evropské unii zahrnuje systém zajišťující, aby hospodářská soutěž nebyla narušována,

SE DOHODLY, že

za tímto účelem Unie v případě potřeby přijme opatření podle ustanovení Smluv, včetně článku 352 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Tento protokol se připojuje ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie.

CEVRO UNIVERZITA

3 pilíře ochrany hospodářské soutěže v Evropské unii

EC competition policy: Three pillars

Antitrust Policy	Merger Control	State Aid Control
• Preventing cartels and other anticompetitive agreements • Preventing abuses of dominant position	• Preventing anticompetitive mergers and acquisitions	• Limiting distortions to competition and trade resulting from state subsidies; allowing aid when it is in the common (EU) interest

Kartely a zneužití dominance

Fúze a převzetí

Státní podpory

CEVRO UNIVERZITA

OCHRANA SOUTĚŽE V PRAMENECH PRÁVA EU – - ZÁKLADNÍ VÝČET

- **Čl. 101 SFEU (zakázané dohody / kartely)**
- **Čl. 102 SFEU (zneužití dominantního postavení)**
  - Oba články plném rozsahu přímo aplikovatelné / účinné!
- **Čl. 106 SFEU výjimka pro podniky veřejných služeb**
- **Čl. 107-108 SFEU (kontrola státní pomoci)**
- **Nařízení 139/2004 o kontrole spojování**
- **de facto i Nařízení 2022/1925 tzv. Akt o digitálních trzích**
- **Nařízení 1/2003 o aplikaci článků 81 (dnes 101) a 82 (dnes 102) Smlouvy**
- **Nařízení *Komise* 773/2004 o vedení řízení Komisí dle článků 81 a 82 Smlouvy**
- **Nařízení Komise (tzv. „blokové výjimky“ – BER) o aplikaci čl. 101 odst. 3 na určité kategorie dohod**

… + četná Sdělení Komise (*soft law*)

… + směrnice 2014/104 o náhradě škody způsobené narušením soutěže

….+ směrnice 2019/1 tzv. ECN+

CEVRO UNIVERZITA

OCHRANA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE V ČR

- **Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže) – opakovaně novelizovaný!**
  - § 3 - 7 dohody narušující soutěž
  - § 10 – 11 zneužívání dominantního postavení
  - § 12 – 19 kontrola spojování soutěžitelů
  - § 19a narušení soutěže orgány veřejné správy
- **Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů**
- **Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití**
- **Vyhlášky a oznámení ÚOHS https://www.uohs.cz/cs/legislativa/hospodarska-soutez.html**

APLIKACE SOUTĚŽNÍHO PRÁVA V RÁMCI EU

- **Evropská komise aplikuje pouze právo EU, tj. čl. 101, 102 SFEU, nařízení 139/2004 o spojování pouze na případy v evropským prvkem.**
  - *„monitoruje, vyšetřuje, obviňuje, dokazuje, rozhoduje, trestá“*
  - Soudní přezkum: žaloba na neplatnost proti rozhodnutí Komise
    - SDEU: kasační princip ve věci porušení, plná jurisdikce ve věci pokuty.
- **Národní soutěžní úřad (NSÚ) může aplikovat soutěžní právo EU (čl. 101, 102 SFEU ale *ne nařízení EU o spojování*) i právo národní.**
  - Má-li jednání dopad na obchod mezi členskými státy EU (tj. komunitární prvek) **musí** NSÚ aplikovat právo EU a **může** aplikovat současně právo národní.
  - Pokud NSÚ aplikuje hmotné právo EU, postupuje podle národních procesních předpisů (v ČR ZOHS a správní řád).

Článek 101

(bývalý článek 81 Smlouvy o ES)

1. S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, zejména ty, které

a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;

b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;

c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování;

d) uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v hospodářské soutěži;

e) podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí.

2. Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné od počátku.

3. Odstavec 1 však může být prohlášen za neúčinný pro:

- dohody nebo kategorie dohod mezi podniky,

- rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků a

- jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie,

které přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které

a) neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;

b) neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.

CEVRO UNIVERZITA

ZÁKLADNÍ POJMY: RELEVANTNÍ TRH

- **V neoklasickém pojetí se soutěž = přímá rivalita.**
- **Relevantní trh je nástroj, který pomáhá určit, kdo je koho rivalem = kdo s kým skutečně soutěží.**
- Konkrétní soutěžní jednání vždy probíhá na trhu kde reálně dochází ke střetu nabídky dotčených soutěžitelů s nabídkou konkurence a poptávkou zákazníků, nikoli na trzích „obecně“.
- RT: Prostor, v němž jsou podmínky soutěže tvořené nákupy a dodávkami soutěžitelů dostatečně homogenní a tedy odlišitelné od okolí.
- *„RT se rozumí prostorový a časový souběh nabídky a poptávky po takovém zboží, službách a výkonech, které jsou z hlediska uspokojování určitých potřeb jejich uživatelů shodné nebo vzájemně zastupitelné.“*

DIMENZE RELEVANTNÍHO TRHU

- **Výrobková**
  - Vzájemně substituční zboží z pohledu jeho odběratele-spotřebitele
  - Substituce na straně poptávky
  - Substituce na straně nabídky
  - Test cenové elasticity, tzv SSNIP (+ 5-10 % ceny na 1 rok)
- **Geografická**
  - Část výrobkově vymezeného RT s homogenními (a od okolí odlišnými) podmínkami soutěže (bezproblémovým uspokojením poptávky spotřebitele)
  - Kam až může odběratel-spotřebitel rozumně rozšířit svou poptávku pro produktu a jeho substitutech?
- **Časová**
  - Trvalý, krátkodobý (sezónní), „před a po“ trh
  - Délka stability tržního podílu

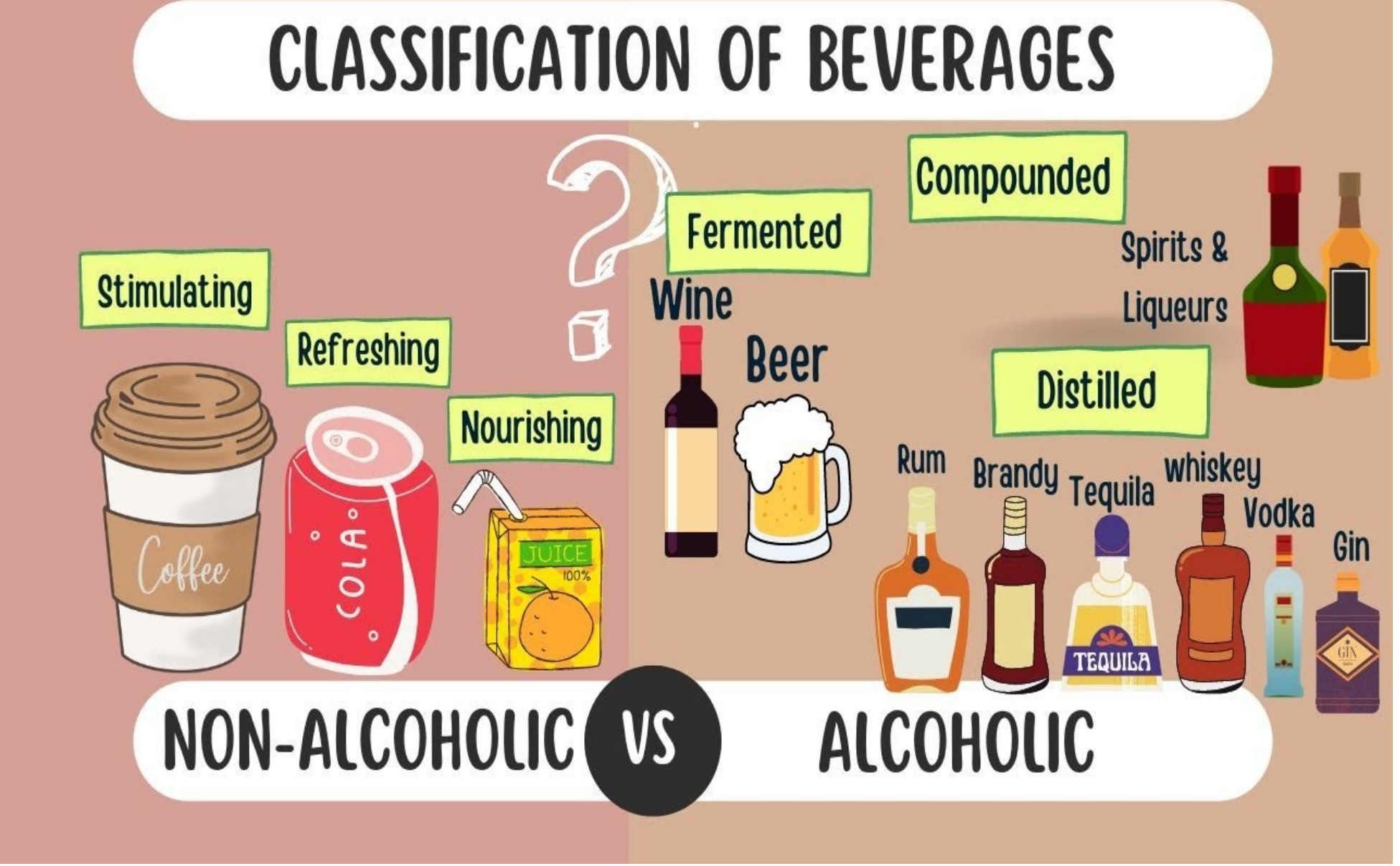

Co vše může hrát roli při vymezování RT?

© Hotel Info

PŘÍKLAD VÝZNAMU SPRÁVNÉHO URČENÍ RT

- **ÚOHS v STUDENT AGENCY (2010-2018)**
  - Tvoří přímé autobusové spojení Praha-Brno samostatný RT, na němž je S-A dominantní?
  - Existuje vztah substituce mezi službou poskytovanou autobusovými dopravci a železnicí? Mezi oběma způsoby dopravy Praha-Brno nedochází k tzv. oboustranné substituci. Zákazníci přecházejí ze železnice na autobus, obráceně však nikoli. Vlaky tudíž autobusům nekonkurují a S-A je dominant.
- **C-179/16 (leden 2018)**
  - Konkurují si léky Avastin a Lucentis, když oba mohou sloužit pro léčbu očních chorob, ale jejich výrobci je nechali schválit pro různé účely a na základě vzájemné dohody Avastin očařům nedoporučují?
  - SDEU: Schválené určení léku neomezuje jeho užití pro jiné účely, je-li zdravotně nezávadné. Vede-li praxe *lege artis* k jejich faktické substituci, jsou na stejném RT a dohoda mezi jejich výrobci je horizontálním kartelem mezi konkurenty.

PŘÍKLADY VYUŽITÍ NÁSTROJE RT A PODÍLU NA NĚM V ANTITRUSTU EU JAKO „BEZPEČNÉHO PŘÍSTAVU“

- **Do 10 % RT - "Výjimka" de minimis pro horizontální omezení**
- **Do 15 % RT - Výjimky de minimis pro vertikální omezení a nákupní aliance**
- **Do 20 % RT - Výjimka pro konkurenty - účastníky dohody o specializaci**
- **Do 25 % RT - Výjimky pro soutěžitele - účastníky dohody o společném výzkumu a vývoji**
- **Do 30 % RT - Maximální podíl dodavatele/distributora na trhu pro splnění požadavků vertikálního nařízení o blokových výjimkách**
- **Více než 40 % RT - Vyvratitelná domněnka dominantního postavení, čím více než 50 % RT, tím více prokázáno DP.**

CEVRO UNIVERZITA

TEST SUBSTITUCE POPTÁVKY
JEN JEDEN NEBO VÍCE RELEVANTNÍCH TRHŮ?

- **Jsou na jednom a tomtéž relevantním trhu?**
  - Autodíly pro servisy a maloobchod
  - Značkové a neznačkové džíny
  - Luxusní hotely a hostely
  - Kusová zmrzlina a rodinná balení zmrzliny
  - Plísňové a ostatní sýry
  - Auta se spalovacím motorem a elektromobily
  - Tichá, šumivá, dezertní vína
  - Luxusní náramkové hodinky a běžné náramkové hodinky
  - Konzervovaná a čerstvá zelenina
  - Benzín a nafta (diesel)
  - Nové a protektorované pneumatiky
  - Přímé meziměstské spojení (př. Praha-Brno) busy a vlaky
  - Pohřební obřadní síň města A a podobná síň sousedního města B

TEST SUBSTITUCE NABÍDKY?

- **Mohou výrobci „sousedních“ či „souvisejících“ výrobků k výrobku „A“ při využití stejných aktiv a procesů začít dostatečně rychle a v dostatečném objemu dodávat na testovaný trh výrobky, které nahradí výrobek „A“?**
  - Výrobková úvaha: *Může výrobce klasických jízdních kol začít vyvíjet konkurenční tlak na výrobce elektrokol, pokud na trhu elektrokol dosud nepůsobil?*
  - Zeměpisná úvaha: *Může japonský výrobce vagonů metra, který do EU dosud nedodával, začít vyvíjet konkurenční tlak na evropské výrobce vagonů, pokud tito zvýší cenu, sníží kvalitu atd. svých dodávek?*

ZÁKLADNÍ POJMY: PODNIK/SOUTĚŽITEL

- **Každá entita zapojena do hospodářské činnosti (SD věc *Hoefner and Elser v. Macroton* C-41/90)**
  - *„Podnikem je jakákoliv entita bez ohledu na právní status či způsob financování vykonávající ekonomickou aktivitu.“*
- **Právní forma, ne-ziskovost, způsob vzniku či financování jsou irelevantní (např. i vynálezce dle rozh. *Reuter/BASF OJ L254/40, 1976*), výkonný umělec, nebo sdružení bez právní subjektivity avšak ne zaměstnanci- SD věc *Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie C-67/96*)**

PODNIK/SOUTĚŽITEL

- **Být podnikem ve smyslu soutěžního práva je závislé od konkrétní hospodářské činnosti vykonávané na (potenciálním) trhu**
  - musí jít o nabídku a prodej (sám nákup nestačí);
  - nesmí jít o přenesený výkon státní moci;
  - nesmí jít o činnosti sociální, založené na solidární redistribuci, regulované státem;
  - podnikem lze být jen některými aktivitami a jinými ne – SD věc *Ambulanz Gloeckner v. Landkreis Suedwestpflaz C-475/99,* rozh. *FIFA – Distribution of tickets for 1990 World Cup*).

PODNIK/SOUTĚŽITEL

- **Podnik je záměrně definován jako „entita“ nikoli subjekt!**
- **Jde-li o non-subjekt, pak soutěž narušil podnik non-subjekt, ale pro přičtení odpovědnosti je třeba najít subjekt práva ovládající podnik.**
  - Nelze sankcionovat entitu non-subjekt – viz případy podnikatelských seskupení (groups), rodinných holdingů...
- **SD věc Anic Partecipazioni C-49/92 ..** *Jde nejenom o to, aby byl identifikován podnik, který se dopustil protiprávního jednání, ale aby mohlo být rozhodnutí vykonáno zejména ohledně pokuty, musí být určen subjekt, který odpovídá za chování tohoto podniku.*

PODNIK/SOUTĚŽITEL

- **Odpovědnost právního nástupce/nabyvatele aktiv podniku, který narušil soutěž (SD – *Suiker Unie 40-48, 50, 54-56/73*, doktrína „*economic continuity*“)**
- **Odpovědnost skupiny/matka a dcera - kde není soutěžní samostatnost, tam platí doktrína „*single economic unit*“ - SD věc *Viho Europe BV v. Commission C-73/95*; a také její důsledky:**
  - **Kartel uvnitř centrálně řízení skupiny neexistuje,**
    - podíly na trhu se sčítají za skupinu,
    - výpočet pokuty z obratu skupiny,
    - odpovědnost za zaměstnance, závislé obchodní zástupce.

CEVRO UNIVERZITA

KDO JE TADY PODNIKEM?

© Neovlivni.cz

CEVRO UNIVERZITA

SHRNUTÍ: DŮSLEDKY VYMEZENÍ **PODNIKU** V SOUTĚŽNÍM PRÁVU

- Podnikem může být PO i FO, subjekt veřejného i soukromého práva, ne nutně registrovaný k podnikání.
- O tom, kdo/co je podnikem rozhoduje výkon hospodářské činnosti, tj. nabídka zboží či služeb v tržních podmínkách
- Podnik nemusí být nutně osobou v právu, může být i non-subjekt vytvořený osobami v právu.
- Podnik odpovídá za všechny jednotky, které kontroluje, tj. matka za dcery (společně s nimi), za závislé obchodní zástupce, zaměstnavatel za zaměstnance.
- Právní nástupce, nabyvatel rozhodujících aktiv odpovídá za dříve spáchané, nepotrestané a nepromlčené protisoutěžních jednání předchůdce, prodejce, který zanikl.
- Ovšem dovnitř jednotně řízené skupiny soutěžní právo nepůsobí!

POJEM „OMEZENÍ“ SOUTĚŽE

- **V současném právu EU platí:**
  - Pojmy „vyloučení, omezení nebo narušení“ **v čl. 101/1 SFEU**, jsou generika ne-nesoucí specifický obsah, který by vyžadoval přesné podřazení skutku pod jeden z vedených pojmů.
  - Obsah – standardy jsou nejen formální, ale nutně i materiální (*effect-based-approach*), tj. shoda mezi znaky deliktu a jednáním nestačí. Komplexní trhy vyžadují specifické teorie újmy soutěži, tj. jednání a jevů, které je třeba potírat.
  - Delikt „omezení“ soutěže je ***ohrožovací***, tj. stačí potenciální negativní dopad na soutěž. Chrání se i „potenciální soutěž“, resp. zakazuje se i potenciální (reálně hrozící) omezení existující soutěže.

VYSVĚTLENÍ POJMU OMEZENÍ SOUTĚŽE

- **Klíčový pojem soutěžního práva – vlastní přestupek proti soutěži!**
- **Obsah závisí od doktríny, dle níž je pojem interpretován – naplňován konkrétním obsahem (*viz úvodní slajdy*)**
- **OMEZENÍ = CÍLOVÁ HODNOTA – URČITÁ MÍRA ÚJMY JÍ ZPŮSOBENÉ konkrétním jednáním podniku(ů), tj. velmi praktické a individualizované posouzení (nikoli obecná úvaha nad stavem trhu)!**

  a) **Cílová hodnota**: celkový blahobyt, blahobyt spotřebitele, výběr spotřebitele, zachováno soutěžní struktury / procesu na trhu, zachování otevřenosti trhu a svobody jeho účastníků, zachování dynamiky inovací…

  b) **Určitá (citelná) míra (kritérium závažnosti) újmy**: kontra-faktická analýza, test stejně efektivního konkurenta, test poškozeného spotřebitele, doktrína *de minimis* vs. požadavek citelnosti dopadu…

ČL. 101 **ODST. 1** SFEU A OMEZENÍ SOUTĚŽE

- **1. S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, zejména ty, které…**
- **písm. a)-e)… přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;… atd. *(příkladmý výčet)***

CÍLOVÉ A VÝSLEDKOVÉ PROTISOUTĚŽNÍ DOHODY

- **Cílové (*by object*): v daném tržním/vztahovém kontextu nemohl být nikdo na pochybách, že dohoda vede k omezení soutěže (dohoda o cenách, rozdělení trhu, omezení dodávek).**
  - Není třeba dokazovat její důsledky pro soutěž, pouze projevy vůle podniků, které k takové dohodě vedly (např. zachycená komunikace mezi nimi).
- **Výsledkové (*by effect*): dohody nejsou zjevně protisoutěžní (podniky např. chtěly navázat spolupráci ve vývoji nové technologie), ale svými důsledky vedou k omezení soutěže.**
  - Protisoutěžní důsledky (alespoň potenciální, hrozící) musí EK/NSÚ s dostatečnou pravděpodobností dokázat, chce-li takovou dohodu sankcionovat.

Von: Dvorak@gr.cd.cz [mailto:Dvorak@gr.cd.cz]
Gesendet: Dienstag, 10. Februar 2015 23:41
An: Kaupa Silvia
Betreff: Re:AW: Interest of Regiojet in purchase of Bcmz?

Dear Silvia.

Summary of currently known (not saying definitely real) and today discussed information:

ÖBB has potential offer for purchase of older Bc(mz?) sleeping cars for 60 k€ by Slovakian company WGS (Mr Galik) that runs the service on slovakian dining and sleeping cars.

Then, Regiojet should have offered 80 k€.

I would be very grateful to you to eliminate at least Regiojet and then to decide if expected 60 k€ offered by WGS is enough for you or not (some of these coaches they want to offer for night service between Czech and Slovak Republic).

Please let me know.

Thank you in advance.

R

© seznamzprávy

CITELNÝ DOPAD NA SOUTĚŽ

- **Nikoli SFEU ale SD ve věci *5/69 Voelk v. Vervaecke* vyloučil věci zanedbatelného významu z aplikace čl. 101.**
- Nejen přímý i nepřímý, nejen aktuální, ale i potenciální, VŽDY však *appreciable effect* na strukturu a prostupnost trhů v tom smyslu, že může dojít k ohrožení dosahování cílů EU.
- **Komise ve svém Sdělení o dohodách *de minimis* (tzv. *De Minimis Notice* (C(2014)4136)) stanovila prahy tržním podílem (10 % v horizontále, 15 % ve vertikále).**

ZAKÁZANÉ DOHODY (KARTELY) – DEFINICE A TYPOLOGIE

- **Zakázanou dle čl. 101 SFEU může být: *dohoda mezi podniky*, *rozhodnutí sdružení podniků*, *jednání ve vzájemné shodě*, tj. vždy vzájemný projev vůle nahradit konkurenční nejistotu určitou formou sblížení, koordinace, společné strategie mezi dvěma či více nezávislými podniky.**
  - Zakázané není jednostranné přizpůsobení se trhu, jeho lídrovi…
- **Dohody horizontální – mezi konkurenty**
- **Dohody vertikální – mezi navazujícími články řetězce (výr./distrib.)**
- **Tvrdé kartely (horiz/vertik) – objektivně protisoutěžní, účelové omezení soutěže, de facto *per se* zakázané bez ohledu na dopady**
  - dohody o (prodejních) cenách
  - dohody o omezení výroby nebo odbytu
  - dohody o rozdělení trhů, klientely, zdrojů zásobování

CEVRO UNIVERZITA

Types of Concerted Action

Concerted Action

- **Horizontal Agreement (Cartel, Collusion)**
  - **Price Fixing** — **Hard Core Cartel**
  - **Bid Rigging** — **Hard Core Cartel**
  - **Market Division** — **Hard Core Cartel**
- **Vertical Agreement**
  - **Tying**
  - **Exclusive dealing**
  - **Resale Price Maintenance (RPM)**

© Slideserve

CEVRO UNIVERZITA

European Commission

Commission has fined car parts cartels almost €2.2 billion since 2013

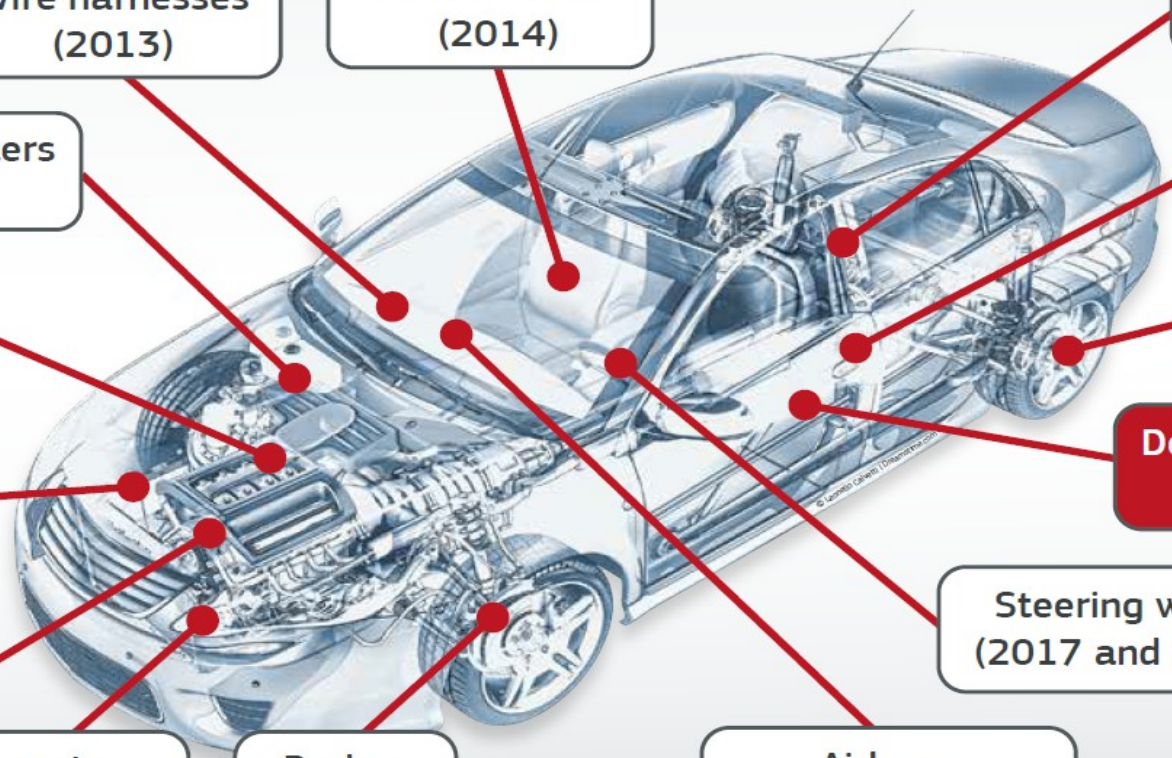

Wire harnesses (2013)

Flexible foam (2014)

Seat belts (2017 and 2019)

Parking heaters (2015)

Latches and Strikers (2020)

Spark plugs (2018)

Automotive bearings (2014)

Air conditioning and engine cooling (2017)

Door modules and window regulators (2020)

Steering wheel (2017 and 2019)

Alternators and starters (2016)

Lights (2017)

Brakes (2018)

Airbags (2017 and 2019)

PŘÍKLAD VERTIKÁLNÍ PROTISOUTĚŽNÍ DOHODY

- **Nadnárodní výrobce sušenek a cukrovinek, Mondelez, činná i v ČR (Opavia, BeBe Dobré ráno, Brumík, Fidorka, Figaro, Miňonky, Tatranky), byla pokutována EK (květen 2024) za bránění přes-hraničním pře-prodejům jejich výrobků mezi čl. státy EU.**

PŘÍKLAD PROTISOUTĚŽNÍHO **JEDNÁNÍ SDRUŽENÍ PODNIKŮ**

- **ÚOHS (červen 2024)** uložil Českému klubu bezpečnostních služeb, z. s. (ČKBS) pokutu 288 tisíc Kč za zakázanou cílovou dohodu, jež mohla ovlivnit hospodářskou soutěž na trhu poskytování služeb fyzické ostrahy majetku a osob na území ČR. ČKBS se dopustil přestupku stanovením a zveřejňováním doporučené ceny za hodinu fyzické ostrahy majetku a osob na svých internetových stránkách, a to v období od června 2017 do května 2023.
- Při stanovení výše pokuty ÚOHS přihlédl k okamžitému ukončení protiprávního jednání ČKBS, k odstranění dokumentů obsahujících doporučené ceny a k zavedení nového *compliance programu*. ČKBS rovněž využil v rámci správního řízení procedury narovnání.

NEJČASTĚJŠÍ PROTI-SOUTĚŽNÍ DELIKTY SDRUŽENÍ PODNIKŮ

- Vyzývání k reakci na zvýšení cen vstupů, dorovnání inflace, apod.
- Vydávání ceníků a kalkulačních metodik
- Omezování propagace (zákazy vzájemné reklamní „agrese“)
- Omezující podmínky vstupu do profese
- Podmínky výkonu profese (etické kodexy omezující rivalitu)
- Sjednocování postupu vůči neplatičům
- Sjednocování postupu proti ne-členům sdružení
- Příklady: Česká lékárnická komora (povinné členství) vydala pravidla proti reklamě svých členů obsahující cenové údaje, nacházející se dále než 50m od provozovny, zákaz užívání slevových karet a zákaznických bonusů… Předseda Asociace kempů České republiky, z. s., učinil veřejné prohlášení týkající se zvýšení cen poskytovaných služeb… Svaz českých knihkupců a nakladatelů, z. s. vyzýval k jednotnému postupu v souvislosti se snížením DPH na knihy…

PŘÍKLADY DOHOD – **JEDNÁNÍ PODNIKŮ VE VZÁJEMNÉ SHODĚ**

- **Sblížení odstraňující nejistotu mezi konkurenty, sladění postupu mezi podniky nedosahující intenzity dohody / kolektivního rozhodnutí.**
- **Tj. chybí adresovaný projev vůle / závazek sjednotit postup, ale vědomě jsou vytvořeny podmínky, které sladěný postup více podniků umožňují – např. výměnou citlivých informací…**
  - Dvě fáze jednání ve shodě: 1) „slaďování“ mezi soutěžiteli, směřující k odstranění konkurenční nejistoty a k 2) „sladěné“ jednání navenek – paralelní chování na trhu.
  - Fáze 2) ani nemusí nastat, presumuje se, setrvávají-li podniky nadále na trhu, rozhodující je fáze 1) tj. prokázaná vzájemná koordinace / výměna informací, signálů apod.

PŘÍKLAD JEDNÁNÍ PODNIKŮ VE VZÁJEMNÉ SHODĚ

- **SDEU C-298/22 *Banco BPN/BIC Português a další* (červenec 2024)**
- V Portugalsku si 14 poskytovatelů úvěrů mezi lety 2002 až 2013 vyměňovalo na měsíční bázi informace o tom, jak poskytují půjčky domácnostem a úvěry podnikům.
- NSÚ zakročil, neboť presumoval, že takové jednání mezi konkurenty, kteří zůstávají aktivní na trzích, jichž se vyměňované informace týkají, je proti-soutěžní *per se.* Zohlednění takových informací při stanovení tržní strategie je v daném kontextu mimo rozumnou pochybnost. Není proto nutné dokazovat jeho dopad na dotčené trhy.
- SDEU tento přístup potvrdil jako odpovídající soutěžnímu právu EU. Pokud výměna informací snižuje konkurenční nejistotu mezi přímými konkurenty aktivními na stejném trhu, jde o cíleně protisoutěžní jednání = tzv. tvrdý kartel.

EK ZEJMÉNA VARUJE PŘED VÝMĚNOU / SDĚLOVÁNÍ INFORMACÍ S KONKURENTY:

(a) o současných a budoucích cenách, resp. cenových záměrech podniku;
(b) o současných a budoucích záměrech podniku týkajících se výrobních kapacit;
(c) o současných a budoucích záměrech podniku týkajících se obchodní strategie;
(d) ohledně stavu a prognóz / současné a budoucí poptávky;
(e) ohledně prognóz podniku týkajících se budoucích prodejů;
(f) o vlastnostech budoucích výrobků, které jsou relevantní pro spotřebitele

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 1**

- **Situace:** Obchodní sdružení podniků provozujících autokarovou dopravu v zemi X sděluje individualizované informace o plánovaných budoucích cenách pouze podnikům provozujícím autokarovou dopravu, které jsou jeho členy. Informace obsahují řadu prvků, například plánované jízdné a trasu, pro kterou dané jízdné platí, možná omezení jízdného, například kteří spotřebitelé si je mohou zakoupit, zda je požadována zálohová platba nebo minimální doba pobytu, doba, během níž lze prodávat jízdenky za dané jízdné (první a poslední den jízdenek), a období, během něhož lze jízdenku s daným jízdným použít (první a poslední datum cesty).
- **Analýza ?**

CEVRO UNIVERZITA

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 1**

- **Analýza:** Tato výměna informací, která je zahájena rozhodnutím sdružení podniků, se týká záměrů soutěžitelů, pokud jde o tvorbu cen. Tato výměna informací je velmi účinným nástrojem k dosažení tajně dohodnutého výsledku a **omezuje proto hospodářskou soutěž jakožto cíl**.

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 2**

- **Situace:** Luxusní hotely v hlavním městě země A působí v úzkém, nesložitém a stabilním oligopolu se značně homogenními strukturami nákladů, které představují relevantní trh odlišný od ostatních hotelů. Tyto hotely si přímo vyměňují individuální informace o stávající obsazenosti a příjmech. V tomto případě mohou strany z vyměňovaných informací přímo odvodit stávající platné ceny.
- **Analýza?**

CEVRO UNIVERZITA

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 2**

- **Analýza:** Pokud tato výměna informací neodhaluje způsoby výměny informací o budoucích záměrech, nepředstavovala by omezení hospodářské soutěže jakožto cíl, jelikož hotely si vyměňují stávající údaje, a nikoli informace o plánovaných budoucích cenách nebo množství. Výměna informací by však **vedla k omezujícím účinkům na hospodářskou soutěž** ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, jelikož znalost stávajících platných cen konkurentů pravděpodobně usnadní koordinaci (tj. sladění) soutěžního chování společností.

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 3**

- **Situace:** Tři velké společnosti se společným podílem ve výši 80 % na stabilním, nesložitém, koncentrovaném trhu s vysokými překážkami vstupu si neveřejně a často přímo mezi sebou vyměňují informace o významné části svých individuálních nákladů. Společnosti tvrdí, že tak činí s cílem porovnat svou výkonnost s konkurenty, a tak se stát efektivnějšími.
- **Analýza?**

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 3**

- **Analýza:** Tato výměna informací v zásadě nepředstavuje omezení hospodářské soutěže jakožto cíl. Je proto nutno posoudit její účinky na trh. Vzhledem ke struktuře trhu, skutečnosti, že vyměňovaná informace se ve velké míře vztahuje k variabilním nákladům společností, individualizované formě předkládání údajů a velkému pokrytí relevantního trhu výměna informací pravděpodobně usnadní tajně dohodnutý výsledek, a tudíž **vyvolá omezující účinky na hospodářskou soutěž** ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU.

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 4**

- **Situace:** Čtyři společnosti, které všechny vlastní čerpací stanice ve velké zemi A, si prostřednictvím telefonu vyměňují informace o platných cenách benzínu. Tvrdí, že tato výměna informací nemůže mít omezující účinky na hospodářskou soutěž, jelikož tyto informace jsou veřejné, poněvadž jsou zobrazeny na velkých tabulích u každé čerpací stanice.
- **Analýza ?**

CEVRO UNIVERZITA

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 4**

- **Analýza:** Údaje o cenách, které jsou vyměňovány telefonicky, nejsou skutečně veřejnými informacemi, jelikož získání stejných informací jiným způsobem by vyžadovalo vynaložení značného času a dopravních nákladů. Výměna je mimoto systematická a zahrnuje celý relevantní trh, který je úzkým, nesložitým, stabilním oligopolem. Je proto pravděpodobné, že vytvoří ovzduší vzájemné jistoty, pokud jde o cenovou politiku soutěžitelů, a pravděpodobně tudíž usnadní tajně dohodnutý výsledek.

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 5**

- **Situace:** Generální ředitel významného výrobce homogenního produktu se v pravidelné mediální anketě o výsledcích hospodaření odvolává na nutnost reagovat na nedávné zvýšení cen surovin a řešit současné příliš nízké ziskové marže cestou reakce celého odvětví. Mj. zmiňuje, že by souhlasil s jakýmkoli zvýšením cen, které by konkurence oznámila na trhu. Vyjadřuje také přesvědčení, že odvětví je "dostatečně disciplinované" na to, aby vědělo, co je nyní potřeba k "dosažení správných marží". Koneckonců, říká, odvětví úspěšně provedlo zvýšení cen před deseti lety, když se ocitlo v podobné situaci.
- **Analýza?**

VÝMĚNA INFORMACÍ MEZI SOUTĚŽITELI A NARUŠENÍ SOUTĚŽE – **PŘÍKLAD 5**

- **Analýza:** Vyjádření generálního ředitele v anketě lze chápat jako jednostranné výzvy ke koluzi. Skutečnost, že tak činí veřejně, sama o sobě nevylučuje, že by **mohla založit zakázané jednání ve vzájemné shodě**. Prohlášení mohou poskytnout potenciální základ pro koordinaci mezi soutěžiteli. Pokud např. jiní soutěžitelé učiní paralelně podobné prohlášení nebo se na trhu chovají tak, že ukazují, že přijali výzvu k účasti na koluzi. **V závislosti na právním a ekonomickém kontextu může takové chování dokonce představovat cílové (tvrdé) omezení soutěže**. Ostatní soutěžitelé mohou toto riziko omezit tím, že se veřejně distancují od takového jednání nebo ho rovnou oznámí soutěžním orgánům.

ČL. 101 **ODST. 2** SFEU

- **Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné od počátku.**

ČL. 101 **ODST. 3** SFEU

- **Odstavec 1 však může být prohlášen za neúčinný pro:**

— dohody…, rozhodnutí nebo…rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě…, které

přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku,

přičemž vyhrazují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které

a) neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;

b) neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.

CEVRO UNIVERZITA

VÝJIMKY ZE ZÁKAZU PROTI-SOUTĚŽNÍCH DOHOD MEZI PODNIKY

- **Otázkou je, co vše se vměstná do první podmínky (*Přínos dohody k lepší výrobě, distribuci, technickému či hospodářskému pokroku*).**
- **Podle Pokynů EK k horizontální spolupráci nejde jen o dosažení vyšší výrobní, alokační nebo inovační efektivity, ale i o dosažení cílů zelené transformace!**
  - Jde o dohody podniků nad rámec zákonných požadavků (rychlejší snižování emisí), které mají potenciálně dopad na cenu, kvalitu, výběr, inovace…tj. mohou být proti-soutěžní.
  - Pak je třeba, aby dohody splnily i další podmínky pro vynětí, zejm. aby výhody dávaly také spotřebitelům nesoucím zvýšené náklady na např. ekologičtější výrobek, a také aby podniky nepřestaly soupeřit v jiných parametrech významných pro spotřebitele.

BLOKOVÉ VÝJIMKY – NAŘÍZENÍ KOMISE

- **Výklad a provedení čl. 101 odst. 3 Komisí: Co splňuje podmínky nařízení, splňuje i článek 101 odst. 3, ovšem nesplnění podmínek nařízení nevylučuje splnění článku 101 odst. 3!**
- **Příklad: Nařízení EK 2022/720 pro kategorie vertikálních dohod**
  - Definice (působnosti výjimky)
  - Stanovení tržního podílu jako kritéria použitelnosti
  - Černá listina (tvrdé kartely) + Šedá listina (kartely za určitých podmínek vyňaté ze zákazu)
  - Možnost odnětí výjimky
  - Shrnutí obsahu: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4597645
- **Další: opravy automobilů, specializace, výzkum a vývoj, licencování technologií, sektorové: pojišťovnictví, doprava**

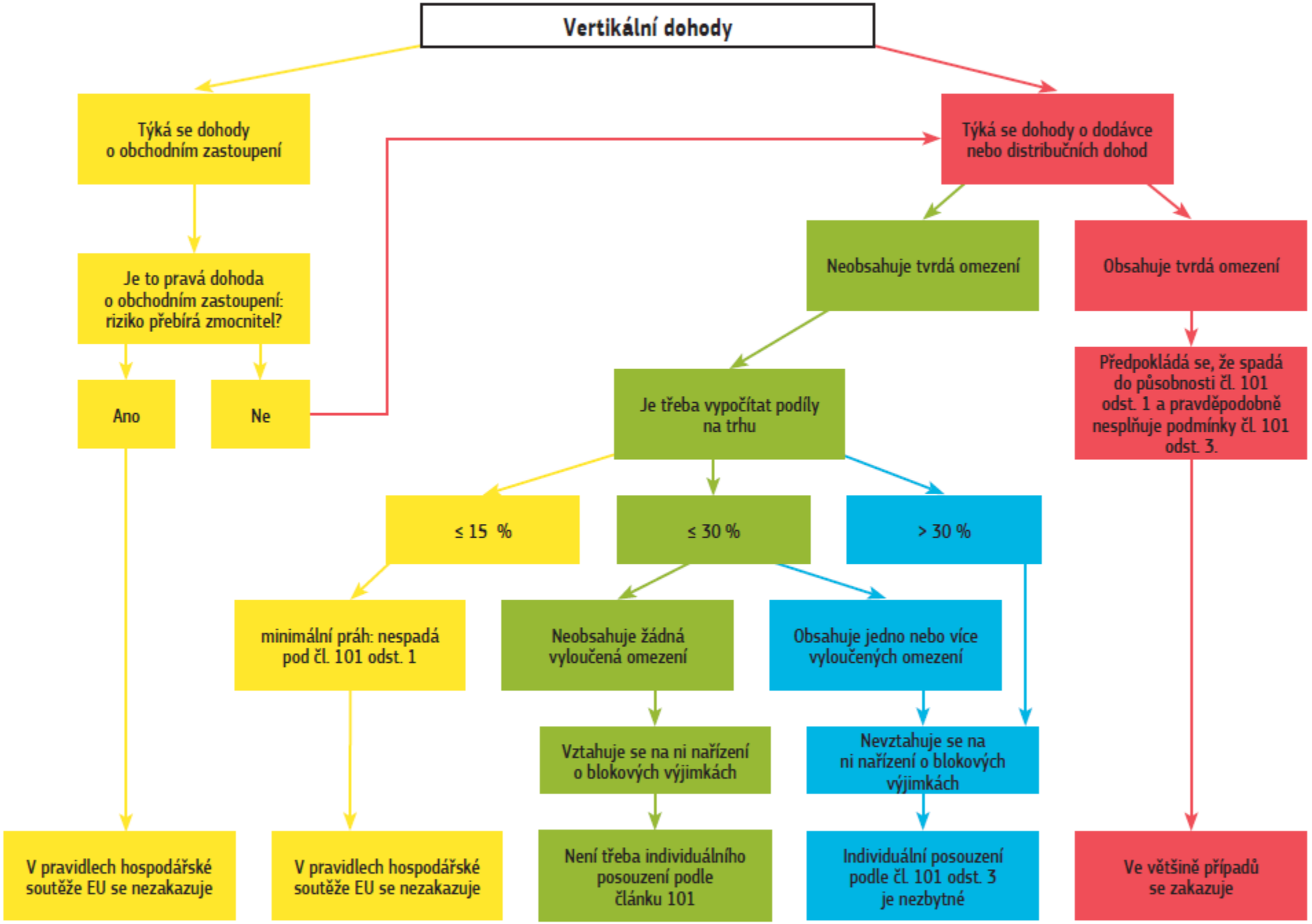
Vertikální dohody
Týká se dohody o obchodním zastoupení
Je to pravá dohoda o obchodním zastoupení: riziko přebírá zmocnitel?
Ano
Ne
V pravidlech hospodářské soutěže EU se nezakazuje
Týká se dohody o dodávce nebo distribučních dohod
Neobsahuje tvrdá omezení
Obsahuje tvrdá omezení
Je třeba vypočítat podíly na trhu
Předpokládá se, že spadá do působnosti čl. 101 odst. 1 a pravděpodobně nesplňuje podmínky čl. 101 odst. 3.
≤ 15 %
≤ 30 %
> 30 %
minimální práh: nespadá pod čl. 101 odst. 1
Neobsahuje žádná vyloučená omezení
Obsahuje jedno nebo více vyloučených omezení
V pravidlech hospodářské soutěže EU se nezakazuje
Vztahuje se na ni nařízení o blokových výjimkách
Nevztahuje se na ni nařízení o blokových výjimkách
Není třeba individuálního posouzení podle článku 101
Individuální posouzení podle čl. 101 odst. 3 je nezbytné
Ve většině případů se zakazuje

THANK YOU FOR YOUR ATTENTION

Jungmannova 17 | 110 00 Praha 1 | Česká republika

cevro.cz

CEVRO UNIVERZITA